

דינו של הר־הבית מן הזמן הזה אל הבא

מאמר זה של שב"ד נכתב כתגובה לדבריהם של רבנים ותלמידי־חכמים אשר נאמרו מעל בימתו של 'הכינוס העשירי לתורה שבעל־פה'. הכינוס התקיים במוסד הרב קוק בימים כ"ב-כ"ד במנחם־אב תשכ"ז, כשלושה חודשים לאחר הניצחון במלחמת ששת הימים; התכנון המקורי היה שעל סדר יומו של הכינוס תעמודנה סוגיות במסכת סנהדרין, אך במציאות החדשה – על כנפי שחרור ירושלים והר הבית – הוספו עוד כמה הרצאות בנושא 'קדושת ירושלים והמקדש'.

מספר דוברים (ובניהם הרב עובדיה יוסף) נימקו את העמדה האוסרת כניסה אל הר הבית בזמן הזה. הנחרץ מכולם היה הרב בצלאל ז'ולטי אשר קבע כי מכיוון שאי אפשר לדעת אי־הוא מקום המקדש, הרי נאסרת אפוא הכניסה לכל שטח ההר, בספק איסור כרת – בשל טומאת המת – ובוודאי שכרוכה בה עבירה על מצוות מורא מקדש. אפילו אם יידעו לנו בוודאות מקומות שבהם לא ניצב המקדש – הוסיף הרב ז'ולטי – גם אליהם תהא הכניסה אסורה, כי אם תותר יהא בכך מכשול לרבים שיעלו אל ההר בלא טבילה, באומרם: 'התירו פרושים את הדבר'. (ראה: 'תורה שבעל פה', דברי הכינוס הארצי העשירי, הוצאת מוסד הרב קוק, ירושלים תשכ"ח).

עם־זאת יש להוסיף שבנעילת הכינוס הביע יצחק רפאל – מנהל מוסד הרב קוק – מחאה חריפה כלפי הרמטכ"ל יצחק רבין על שאסר את הופעתו של הרב שלמה גורן "בכינוס עיוני ותורני זה", והוא הֵצִר על כך ש"כאן הופיעו רק מתנגדי דעותיו של הרב גורן – ואילו דעתו לא הוצגה". בדיעבד התברר שהיתה זו הוראתו של משה דיין, שר הביטחון. כשם שאסר דיין על הרב גורן להיכנס אל ההר ולקיים בו תפילה בציבור, כך אסר עליו גם להרצות ולבאר את דעתו המתירה כניסה לחלקים נרחבים בהר הבית. כאשר נשאל על כך בישיבת הממשלה (ביום א' באלול תשכ"ז), השיב ש"עניין הר הבית הפך לאחרונה לנושא המתסיס את הציבור, ואין זה רצוי שאיש צבא ידבר על בעיה פוליטית השנויה במחלוקת". (למחרת היום דיווח על כך העיתון 'ידיעות אחרונות' – וראה זאת בהוספה החמישית לעיתרתו של שב"ד לבג"ץ בעניין הרהיבית, בכרך זה, עמ' 193, תחת הכותרת: "הרהיבית נדון בממשלה").

ב ימים אלה – [שְׁלֵהי תשכ"ז] – נסתיים הכינוס השנתי לתורה שבעל-פה בדברי סיפוק עמוק על שְׁלֵכוֹת הַר־הַבַּיִת, אשר בתוקף המסיבות נשארו גנוזות עד עכשיו, הוכשרו סוף־סוף, בחסדי הקב"ה, לִיהפך בכינוס זה לנשוא של דיון אקטואלי. אל הסיפוק העמוק הזה נצטרף; אבל עליו נוסיף גם הבעת צער עמוק על שהדיון האקטואלי אמנם יכול היה להתקיים רק אחר שהר־הַבַּיִת שוחרר בלי שום תודעת יחס אקטואלי אליו מלכתחילה. רוחו של הדיון ותוכנו היו בלי ספק אחרים לו היו משתתפיו אנשים שהיו מסוגלים לקיים דיון אקטואלי בהלכות הַר־הַבַּיִת לאו דווקא בהגררות אחר שחרורו, על־ידי אחרים, כי אם אדרבה: כבסיס מוקדם ויסוד לִשְׁחֻרור, בהשראתם ובהנהגתם שלהם – כפי שראוי היה להם להשרות ולהנהיג, כנושאי הסמכות של תורת־ישראל ההיסטורית.

הרוח והתוכן היו במקרה כזה אחרים, כי אז בוודאי לא יכול [היה] לעלות בדעתם שמרכז הדיון האקטואלי בהלכות הַר־הַבַּיִת המשוחרר יועמד על השאלה אם מותר לבני־ישראל להיכנס לתחומם. קודם־כול, מפני שהשאלה באמת אינה שאלה כלל, אחר שהדין והעניין הם פסוקים וברורים [...] ¹.

הַר־הַבַּיִת הוא נקודת־הריכוז הגיאוגרפית לעליית כיסופי האומה והורדת השכינה אליהם – ובהתאם לכך לא ייתכן מטבע הדברים שהַר־הַבַּיִת יהא סתם מקום טיולים, לצורך ושלא לצורך, כרצון איש ואיש וכמצב־רוחו בשעת־מעשה. עצם הטכניקה של שימוש הַר־הַבַּיִת בתפקידו, בהפשטה גמורה, בלי תיווכו של

1 כפי שיסופר להלן (בהערה 9), פורסם מאמר זה בִּבְיטאון 'החזית', בעריכתו של ישראל אלדד. כתב ידו של שב"ד אינו בידינו, ונראה לי, שפְּמָקוֹם זה נגזר קטע מדברי שב"ד בידי העורך. בקטע החסר עסק שב"ד, כנראה, בתחומי ההר "שנתייחדו פְּקוּדֵשׁ" – כלשונו להלן – ובדיני הכניסה אליהם: למי, מתי, ובאילו תנאים יש לקיימה; (וסימן לדבר הוא הציון "כנ"ל" אשר כותב שב"ד להלן, בראש הפסקה הפותחת פְּמִילָה: "הדברים"). עוד באותו עניין – ראה גם בהערה הבאה.

שום פסל ושום תמונה, מבוסס במידה רבה רק על מניעת אותו הפקר טיולים: "הטפן" הזה של הַדְרַת-הרגליים מהר־הבית לכל צורך של חול, הוא-הוא המכשיר המבטא את עליית הנפש לשם, בעוצמת-המתח המתאימה, לצורך של קודש – וממילא, במילים אחרות, הדין הוא שאין לאדם לעלות להר־הבית בגופו אלא בַּתְנאים, בַּזְמנים ובַּגְדרים שנקבעו כדי להפוך את העלייה לתועלת.

הדברים אמורים כמובן רק באותם חלקי הר־הבית שאמנם נתייחדו בַּקודש כנ"ל. העובדה היא כי ישנם חלקים שלא נתייחדו, ואליהם הגישה היא חופשית לחלוטין או כמעט – ועל מכלול הדינים הזה, למעשה אין במקורות שום מחלוקת שהיא.² ישנה, אמנם, דעתו המשוונה של הראב"ד, ש"כך נגלה לו מסוד ה' לִירְאָיו", שעם חורבן המקדש פקעה קדושת הר־הבית עד שיתקדש קדושה שלישית מחדש, ושלכן, בינתיים, הכניסה להר־הבית כולו היא הפקר;³ אולם, כל ההווה וההרגשה המהותית של עם ישראל היא עֲדָה כי דעה זו אינה נכונה והריהי אף בלתי-נסבלת – ואמנם אין שום בר-סמכא מחזיק בה, אף לא הרב גורן – ומשמע

ראוי לצטט כאן גם את דברי שב"ד בעתירתו לבג"ץ – (עתירה שהוגשה כחודש לפני פרסומו של מאמר זה, ועשרה ימים לפני מועד הכינוס לתורה-שבעל-פה). שם, בסעיף 8, כתב שב"ד כך: "'עשר קדושות הן בארץ ישראל, וזו למעלה מזו', [רמב"ם בהלכות בית הבחירה פרק ז' הלכה י"ג, על-פי מסכת כלים פרק א' משניות ו'-ט']; ושמונה מדרגות הקדושה העליונות – כולן הן בהר הבית וחלקיו השונים, הקדושים והולכים, זה למעלה מזה – מהר־הבית סתם, אשר כל אדם מותר להיכנס לשם, ואפילו טמא מת ועכו"ם, ועד לקודש הקודשים שאין נכנס לשם אלא כוהן גדול ביום הכיפורים בשעת העבודה". (ראה זאת בתוך העתירה לבג"ץ, כרך זה עמ' 126).

2 כאשר כותב כאן שב"ד שהכניסה אל חלקי ההר שלא נתייחדו בַּקודש היא חופשית, "לחלוטין או כמעט", הריהו מכון – אל-נכון – לשני חלקים בשטחו של הר הבית: • בדרומו ובצפונו של המתחם המוקף בחומה ישנם שטחים שהוספו על-ידי החשמונאים ועל-ידי המלך הורדוס. הוספות אלה כמעט שהכפילו את תחום ההר המקודש, המקורי, אשר היה רבוע וכל צלעותיו חמש מאות אמה. לשטחים אלה רומז כאן שב"ד, פְּנֵרָא, בכותבו שישנם חלקים שהכניסה אליהם היא חופשית לחלוטין. • בתוך תחום ההר המקודש, עד למקום הסורג שהקיף את חומת העזרה אשר סביב בית המקדש, הכניסה מותרת לכול, לרבות-גם טמאי-מת (וכולנו כיום נחשבים לטמאי-מתים). חובת הנכנסים היא רק להיטהר מטומאה היוצאת מגופם, בטבילה במקוה – ולכן מכון שב"ד פְּנֵרָא בכותבו כי ישנם מקומות אשר הכניסה אליהם היא חופשית כמעט.

3 הכוונה היא להשגתו של הראב"ד – רבי אברהם בן דוד – על פסק הרמב"ם בהלכות בית הבחירה פרק ו' הלכה י"ד. הרמב"ם פוסק שקדושה ראשונה שקידש שלמה את

שכל הדיון בחופש הכניסה להר-הבית היה למעשה רק בבחינת טחינה של קמח טחון.

ולמה, אם-כן, העמיד לו כינוס חשוב טחינת קמח טחון שכזה במרכז דיוניו? המפתח לתשובה הוא בשתי הפנים של "הקמח". הדין, כפי שאמרנו, הוא שאין לעלות להר-הבית אלא פתנאים, בזמנים ובגדרים הקבועים; אבל ממילא – הצד השני של אותו המטבע הוא, שבתנאים, בזמנים ובגדרים הקבועים, העלייה היא לא רק מותרת, כי אם היא אפילו מצווה – וחלוקת הדברים היא, שבתנאי חורבן ושעבוד נשאר צד-האיסור העיקר, אבל בתנאי גאולה העיקר הוא כמובן בצד המצווה.

והנה, מה שחשוב היה לכינוס החשוב להדגיש היה זה, שאצלנו – על אף השחרור – עדיין צד השעבוד והאיסור הוא הוא העיקר. הכיצד? (א) מפני שלא הוכשרנו; (ב) מפני שבניין המקדש, אשר אליו היא המצווה לעלות, הוא עניין רק לנס מן הסוג שאליו ציפה בשעתו שבתי צבי; ו-ג) מפני שהבחנת המקומות אשר אליהם הגישה היא חופשית בכל עת ונלעומתם] המקומות המיוחדים בקדושתם – [אשר אליהם עלינו לבוא רק ודווקא לצורך המצווה – הבחנה זו] היא עניין לבשורה נבואית, אשר משתתפי הכינוס אינם מרגישים לא את ההשראה, לא את הצו ולא את ההכרח לשאתם.

פירושו של דבר הוא אם-כן, שהכינוס ביקש לא-ודווקא להודיע כי הכניסה למקומות המיוחדים, בלעדי התנאים הדרושים, אסורה היא, אלא הוא ביקש להודיע כי היעדר התנאים הדרושים נשאר עדיין המצב הקבוע: אין אנו מסוגלים לשנות את היעדר-התנאים הזה, ואין לנו גם לעשות שום דבר כדי לשנותו, אלא נשב

העֶזְרָה ואת ירושלים תקפה ועומדת גם לעתיד לבוא. על כך משיג ראב"ד, וכותב כי "סברת עצמו היא זו, ולא ידעתי מאין לו... ולא עוד אלא שאני אומר שאפילו לרבי יוסי דאמר קדושה שנייה [= קדושת עזרא] קידשה לעתיד לבוא, לא אמר אלא לשאר ארץ-ישראל, אבל לירושלים ולמקדש לא אמר, לפי שהיה יודע עזרא שהמקדש וירושלים עתידים להשתנות ולהתקדש קידוש אחר, עולמי, בכבוד ה' לעולם; כך נגלה לי מסוד ה' ליראיו; לפיכך הנכנס עתה שם [= למקום המקדש] אין בו כרת".

• ראב"ד, רבי אברהם בן דוד, חי בפרובנס ועמד בראש הישיבה הגדולה שיסד בְּעִיר פוסקירה, עד פטירתו בשנת 1198 (שש שנים לפני פטירת הרמב"ם). הוא חיבר חיבורים הרבה, אך נודע בייחוד בביקורתו על 'משנה תורה', והשגותיו מודפסות כמעט בכל מהדורות הרמב"ם.

ונצפה, כפי שכביכול גם מחויבים היינו לשבת ולצפות פתמורות הגלות והגאולה מן הצד, עד עכשיו.

ויתר-על-כן, הכינוס בא לאשר ולהכשיר באגב את העיקרון שהופעל כבר על-ידי אנשי-שלומו מלכתחילה – כי מכיוון שעד לאחר אחרית-הימים אמור להתקיים המצב שאסור יהיה לנו לעלות להר-הבית ולא יהיה לנו מה לעשות בו, הרי ממילא גם נפטרים אנו מכל הבעיות המביכות שהיו נכרכות בקבלת הר-הבית לאדננו ולפיקוחנו שלנו: מה פשוט יותר מאשר להעביר את הנטל לשכם ההקדש המושלמי, שרק ישמח לקבלו, ובעוד שההקדש הזה, על קשריו הבין-לאומיים, יוקע כאֶנֶס אשר אפילו צבא ישראל המנצח נאלץ להיכנע לו, הרי אנחנו את נפשנו הצלנו!⁴

אולם, אין צריך לומר שכל הבשורה הלזאת שייכת להלכות הר-הבית ממשי כשם שלמשל כרוזי "לא תרצח" בשעתם שייכים היו לעשרת-הדברות.⁵ למעשה, מטבע המשמעות ההיסטורית של דיני ישראל, אין לנו בכלל הלכות של קבע השייכות "לזמן הזה", בהבדל מהלכות של ימות המשיח. "היום – אם בקולי תשמעו"⁶ – ומה ששייך רק "לזמן הזה" בהבדל מימות המשיח אינו אמור אפוא להתקיים, אלא מצווה לשנותו וללכת, מיום ליום ומשעה לשעה.⁷

4 בכותבו (בראש הפסקה) על "אנשי שלומו" של הכינוס-ומתכנסיו – אשר ניהא להם בניהול ההר בידי הו'אקף המושלמי – מכוון שב"ד, אל-נכון, בעיקר לשר הדתות זרח ורהפטיג ולרבנים הראשיים שכינהו אז, הרב אונטרמן והרב נסים. פרשת מעשיו ומחדליו של זרח ורהפטיג ומשרדו בהר הבית, מיד לאחר שחרורו, נגולה בעתירתו של שב"ד לבג"ץ נגד שר הדתות (בכרך זה), וההתכתבות בין שב"ד לבין השר ועוזריו צורפה פהקדמה ובנספחים לאותה עתירה.

עוד בעניין זה ראה את מכתבו של שב"ד למערכת 'הארץ' מיום ט"ו בסיוון תשכ"ז – פְּמוֹבָא במדור האיגרות, כרך א', איגרת מס' 16 בעמ' 643.

5 הכוונה היא לשני כרוזים אשר פורסמו נגד פעולות המחתרת הלוחמת בשלטון הזר, ואשר נשאו את הכותרת של הדִּבְרָה השישי מתוך עשרת הדברות. הכרוז הראשון פורסם בשנת תרצ"ט, והשני בשנת תש"ז. סיפורם של הכרוזים – ושל התגובות עליהם מִצֶּדֶם של הארגונים הלוחמים – יובא כנספח למאמר זה.

6 הכתוב (בתהילים צ"ה ז') אומר: "היום אם בקולו תשמעו"; ואגדת חז"ל (במסכת סנהדרין דף צ"ח עמוד א') עושה שימוש בתנאי הזה – 'אם בקולו תשמעו' – כדי לתרץ, מפי אליהו, את תמיהתו של רבי יהושע בן לוי אשר הטיח כי המשיח שיקר לו כאשר מִצָּאוֹ בשערי רומי, שָׁאָלוּ: 'מתי יבוא מר?', והמשיח השיב לו: 'היום'.

גם איסור העלייה להר-הבית בהיעדר התנאים המתאימים אינו יכול להיחשב אפילו רגע אחד כתמצית ההלכה הקיימת, אלא חייב הוא להיבלע בַּחֲתִירָה המכוונת ליצירת התנאים הדרושים כדי שהאיסור ייהפך אמנם במהלך-הדברים למצווה אקטואלית – וזהו העיקר, שעליו חייבת ההנהגה הרוחנית והממלכתית של העם לעמוד, פתמצית וכסיכום של משימות הגאולה שנותר לנו להגשים עוד מכאן ואילך.⁸

כל הנס המשיחי הדרוש לנו הוא רק נס היווצרותה של הנהגה שכזאת, ואז – מי שיבוא וישכנע על-פי המשנה וסרגל בידו כי מקום פלוני הוא מקום המזבח, הוא

שב"ד נוקט כאן בַּצִּירוּף "אם בקולי תשמעו", בגוף ראשון, כביכול כדבר ה' בפי המשיח (או מפי אליהו); ומעניין לציין שכך נוקט המהר"ל מפראג כאשר מבאר הוא את האגדה דנן, ובביאורו הוא מסביר באריכות-מה את הדבר אשר חורץ כאן שב"ד בקצרה. הנה זו לשון המהר"ל:

"ואולי ייקשה לך מה שאמר המשיח: 'עתה אתינא' – [כאימרת המשיח בסוגייתנו שעומד הוא לבוא היום', לעומת דחיית ביאתו בפועל – אל ייקשה לך] – כי הכל אמת נכון; כי מצד המשיח בעצמו אין מניעה כלל, ואין לו זמן מוגבל, רק אם יש מניעה [אזי נובעת היא] מצד שהמקבל אינו מוכן, אבל אין מניעה מצד המשפיע. והיינו דאמר ליה [המשיח]: 'היום אם בקולי תשמעו'; כלומר: אם המקבל מוכן [כי-אז] אין מניעה מצד המשפיע, אמנם אם המקבל אינו מוכן – אז יש מניעה מצד מעשיהם [של ישראל], והקץ [=יום ביאת המשיח] הוא הכנת המקבל". (ספר 'חידושי אגדות' חלק שלישי, מסכת סנהדרין, מהדורת לונדון תש"ך, עמוד רכ"ג).

• דברים נוספים של המהר"ל, על גאולה ומשיח, ציטט וניתח שב"ד במאמרו 'במעלות גאולה' (כרך ב'); ראה שם בעמודים 574-575 ושים לב להערה 2 על המהר"ל ומפעלו.

7 "הזמן הזה" הינו הגדרה הלכתית מצמצמת – כלומר: ההלכות הנוהגות בזמן הזה, זמן הגלות. כמעט כל המחברים תחמו את חיבוריהם ועיסוקם בתוך גבולות סד ההגדרה הזאת, וכך הצטמקה ההלכה אל תחום חיי הפרט והקהילה, ונשתכחו כל הסוגיות הקשורות לענייני מלכות, סנהדרין, מקדש, והלכות חיי ישראל כעם ריבוני בארצו. המחבר היוצא מכלל זה – המזדקר כמגדלור בחושך – הוא כמובן הרמב"ם. שב"ד עסק בכמה מקומות בפורח המהפכני של "המעבר מן 'הזמן הזה' ל'ימות המשיח'" – וראה בייחוד את הפרק הנושא את השם הזה, פרק י"א בספר 'נבואה ומסורת בגאולה', כרך א' עמ' 386 ואילך.

8 בסיכומם של דברים אלה, נוסיף ונאמר כי כעבור כחמש שנים – במסגרת חיבורו הגדול 'על תכנון ירושלים' – שב שב"ד וניתח בהרחבה את "הבעיה ההלכתית" (במרכאות כפולות) האופפת את כל סוגיית הר הבית, ואת המהפך הנדרש מהלוח-הנפש הגלותי – הכלוא במעגל-הסגור של "הבעיה" – אל תנופתה של הגאולה השלמה, הפורצת-ועולה לבניין המקדש מחדש. ראה זאת שם, בכרך זה עמ' 511 ואילך.

יוכר גם כנביא־האמת [אשר] לו ציפינו לגילוי המקום. באין הנהגה כזאת – רק נעמוד ונצפה לשרלטן שיגלה את מקום המזבח, בלי המשנה ובלי סרגל, אבל מטבע הדברים, כל שרלטן שיבוא בינתיים יתעסק רק במשהו יותר מפרנס.

פורסם (בלתי חתום) בביטאון 'החזית'; ט' באלול תשכ"ז.⁹

9 העלון 'החזית', ביטאון החוגים הלאומיים, החל להופיע בחשוון תשכ"ז, בעריכתו של ישראל אלדד; השם נבחר, אל-נכון, פֶּשֶׁם ביטאון לח"י בשנים תש"ג-תש"ה. (כשלוש שנים קודם לכן, בראשית תשכ"ד, חדל מלהופיע הירחון 'סֶלֶם', ורבים – ביניהם שב"ד – הֵצִירו על כך). מעניין להציג כאן – פתמונה – את שערו של עלון יום העצמאות תשכ"ז, העלון שלפני פרוץ מלחמת ששת הימים. מאמרו זה של שב"ד פורסם בגיליון ט' של 'החזית', באלול שלאחר המלחמה. אנשי 'חוגים לאומיים' ניסו להדפיס את העלון מדי חודש, אך לא תמיד עמדו בכך. עד חודש אב בשנת תשל"א הופיעו – לעתים כסדרם ולעתים במרווחים גדולים – שלושים ושישה גיליונות, ואז חדל הביטאון מלהופיע.

כרוזי 'לא תרצח'

זהו סיפורם של שני 'כרוזי לא תרצח' אשר פונו נגד הארגונים הלוחמים בשלטון הזר:

● הכרוז הראשון נדפס בתמוז תרצ"ט נגד פעולות האצ"ל אשר החליט לשבור את ה'הבלגה'. היה זה כחודש וחצי לאחר פירסום 'הספר הלבן' של מקדונלד (וכשנה לאחר עלייתו לגרדום של שלמה בן יוסף הי"ד). תחת הכותרת 'לא תרצח', פונים החותמים אל היישוב ואל הנוער בקריאה שלא לרצוח ערבים חפים מפשע, שלא לרצוח אנגלים, ושלא לרצוח יהודים. הנה קטע:

"לא תרצח – צו זה משחר ילדותו של עם עתיק יומין, כוחו יפה כאז כן היום. את עתידנו הלאומי לא נבנה אגב חיקוי דרכי המלחמה של המקולקלים שבגויים. האמצעים הטמאים לא די שלא יקרבונו למטרתנו, אלא גם ירחיקונו ממנה". הכרוז חותם בקריאה להגן על הבית הלאומי "מפני הטרור שבפנים, כמו מפני אויביו שבחוץ".

לארבעת החותמים ראשונה – הנרייטה סולד, פרופ' אברהם הלוי פרנקל (רקטור האוניברסיטה), ברל כצנלסון וש"י עגנון – הצטרפו עוד מאתיים וארבעים חותמים. (ראה: 'הארץ', י"ט תמוז תרצ"ט; וכן בקובץ: 'נגד הטרור – מאמרים, רשימות, נאומים, גילויי דעת' בעריכת ר' בנימין (הוא יהושע רדלר-פלדמן), ירושלים תרצ"ט).

מעניין לציין שהרבנים הראשיים – הרב הרצוג והרב עוזיאל – הבליעו גם הם נימה דומה, בכרוז שפרסמו כשבוע לפני הכרוז הנ"ל, לקראת צום י"ז בתמוז. לאחר דברי עידוד וחיזוק ליישוב נוכח גזירות הספר הלבן, הם מזהירים: "חלילה לשום אדם מישראל, אפילו להעלות על לבו מחשבת פיגול של נקם בלי משפט... חלילה! חלילה! שהמצב הנוכחי יעבירונו על דעת תורתנו הקדושה". באופן זה – ממשיך הכרוז ואומר – עלול להתחלל שם שמים בגויים, "בעיני אלה שעוד לא פג מלבם רגש היושר והכבוד ביחס לעם התנ"ך ששמע על הר סיני קול אלקים חיים מצווה 'לא תרצח', ביחס לעם...

שחכמיו אמרו שכל סנהדרין שהרגה נפש אחת לשבע שנים נקראת חובלנית". ('הארץ', ט"ו תמוז תרצ"ט; וכן בקובץ הנ"ל).

האצ"ל לא נשאר חייב. בכרוז נגדי הוא פרסם: "יהודים! נוער עברי! ... זכרו כי צו 'לא תרצח' אינו חל על אויב; אותו משה רבנו שנתן לנו את 'לא תרצח', הרג את המצרי ויטמנהו בַּחול. ... תפקידו של נוער ישראלי בימי אסון לעמו, אינו להגן על האויב הערבי אלא להילחם את מלחמת עמו וארצו".

לעניין פגיעה ביהודים ציטט כרוז סמוך של האצ"ל את פסק הרמב"ם (בהלכות חובל ומזיק, פרק ח' הלכה י') הקובע כי "מותר להרוג [את] המוסר בכל מקום, ואפילו בזמן הזה שאין דיני דניי נפשות". (ראה: 'הארגון הצבאי הלאומי בארץ ישראל, אוסף מקורות ומסמכים', הוצאת מכון ד'בוינסקי בישראל, עמ' 317-318).

● לכרוז 'לא תרצח' השני – נקדים פסקה אחת של רקע: בתמוז תש"ו פורקה 'תנועת המרי' וחדל שיתוף הפעולה המזויין נגד הבריטים; בכסלו תש"ז (סוף 1946) התכנס בפזל שבשווייץ הקונגרס הציוני הכ"ב, ובין יתר החלטותיו הוא שב לגנות את "הטרור ההרסני" (כלשון הכותרת ב'דבר'); הנה קטע: "יחד עם תמיכתו בזכות היישוב להתנגד למדיניות משטר הדיכוי בארץ ישראל, פוסל הקונגרס רצח ושפיכת דמי נקיים כאמצעים למלחמה מדינית. ... מערכת הטרור המתנהלת על-ידי קבוצת פורשים ... אין היא מקדמת אלא מנחילה תבוסה למאבקו המוצדק [של היישוב]".

והנה, סמוך למועד זה חזר וניער כרוז 'לא תרצח', אשר הפעם לא נחתם בשמות; יוזמיו התכסו מאחורי השם 'ליגה לא תרצח' – (אל-נכון גם כאן, שנית, היתה בדבר ידו של 'רבי בנימין' הנ"ל ועוד אינטלקטואלים עולי גרמניה) – ושוב הדפיסו חוברת של מאמרים המתנגדים לטרור. הנה קטע מן הכרוז: "אנו פוסלים כל רצח, באיזו צורה שהיא, ומאיזה צד שהוא. ושבעתיים אנו פוסלים אותו כשהוא בידי ישראל, בידי בניה של אומה זו, ששמעה עוד לפני אלפי שנים את הדברה: לא תרצח!".

בבטאון לח"י, 'המעש' (שבט תש"ז), ניתנה תגובתו של אלדד. הנה קטע: "ועתה, עדת איסטניסים צבועים, נגיד לכם מי הם הרוצחים בעולם: לא לוחמי החירות רוצחים הם, כי אם מדכאי החירות. ... כל שופך דם רוצחים קדוש הוא, כל שומר חוק רוצחים רוצח הוא. ... רוצח בפועל הוא כל חייל בריטי הנמצא פה בארץ, וגם מי שמטיף ללוחמי חירות עברית 'לא תרצח' – את דמנו בעולם הוא מפקיר, את דמנו בציון הוא מפקיר. הוא העובר על 'לא תרצח', את בנינו הוא רוצח". (כתבי לח"י כרך ב' עמודה 361).

